

عنوان مقاله:

ابعاد اجتماعی و پیوندهای مردمی در تصوف اسلامی (با نگاهی به نسبت های تصوف و آئین های جوانمردی، ملامتیه و قلندریه)

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش زبان و ادبیات فارسی، دوره 9، شماره 22 (سال: 1390)

تعداد صفحات اصل مقاله: 22

نویسنده:

علی اکبر کیوانفر - استادیار دانشگاه علم و فرهنگ

خلاصه مقاله:

تصوف اسلامی که در آغاز با رویکردی زاهدانه و مبتنی بر آداب ریاضت منشانه پاگرفت؛ آرام آرام و برابر مقتضیات زمان به موضوعات نظری روی آورد و «اخلاص در نیت» و «عشق و محبت» را به عنوان مباحث محوری مورد توجه و تأکید قرار داد. این رویکرد تازه موجب شد تا تعالیم صوفیه در پیوند با جامعه از صورتی کاربردی تر برخوردار شد. از آنجا که آئین های جوانمردی، ملامتیه و قلندریه هر کدام به گونه ای توانسته اند بخشی از حریم تصوف مردمی را به نمایش درآورند، شناخت برخی از کارها آنان، ما را در رسیدن به ویژگی های اجتماعی تصوف یاری می کند. برابر این نگرش، پیوستگی تعالیم جوانمردان با اصول تصوف، مکتب جوانمردی را به مدرسه ای برای آموزش زهد و تصوف برای عموم مردم بدل کرده است. از سوی دیگر، نفوذ جوانمردان و منش عیاری در میان اهل تصوف نیز سبب شد تا قابلیت نقد درون گفتمانی در حوزه تصوف اسلامی گسترش یابد. در همین راستا، «ملامتیه» را می توان دنباله آئین جوانمردی برای دفع آسیب هایی که دامنگیر پارسایان می شود؛ دانست، استواری چارچوب نظری نقد درون گفتمانی موجب شد تا با تقویت بعد عملگرایانه خود و سامان دادن به جریان «قلندریه»، رویکرد مقاومت در برابر زهدهای ساختگی و ریاکارانه را گسترده تر و پررونق تر سازد.

کلمات کلیدی:

تصوف اسلامی، آئین جوانمردی، ملامتیه، قلندریه، نقد درون گفتمانی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/315741>

